

Udsatteområdets udviklingsplaner 2017-2018

Krisecenter, Forsorgscenter, Rusmiddelcenter

Introduktion til udviklingsplanerne

Udsatteområdet i Viborg Kommune består af tre centre: Krisecenter, Forsorgscenter og Rusmiddelcenter, som varetager kommunens indsatser for voldsramte kvinder, hjemløse og misbrugere.

Udsatteområdets udviklingsplaner tager udgangspunkt i Viborg Kommunes Socialpolitik og i Strategiplan for Job & Velfærd 2016-2017, samt i Socialområdets udviklingsplan 2016-2018.

Socialpolitikken angiver en fælles retning for hele Socialområdet, herunder udsatteområdet. Overskriften på Socialpolitikken er *"livet er dit"*. Det betyder, at den enkelte borger skal have størst mulig indflydelse på og ansvar for sit eget liv. Denne tankegang om er derfor det bærende element for både det samlede socialområdes og udsatteområdes udviklingsplaner.

I lighed med Socialområdets udviklingsplan, har udsatteområdets udviklingsplaner følgende formål:

1. Understøtte implementeringen af Viborg Kommunes Socialpolitik.
2. Sikre en fleksibel og robust driftsorganisation der løbende kan tilpasses behovet.
3. Effektivisere og optimere driften af Socialområdet så ressourcerne anvendes bedst muligt.
4. Understøtte helhed og sammenhæng på tværs af Job og Velfærd.

Derudover er formålet med hvert centers udviklingsplan beskrevet i den enkelte udviklingsplan.

I det omfang det er muligt, fortsætter udsatteområdets udviklingsplaner den kurs, som er udstukket af principperne for Socialområdets udviklingsplan:

- **Udgangspunktet er mindste indgrebs-princippet**
 - I det omfang man kan klare sig i egen bolig, så skal støtten ydes her
- **Boligkapaciteten i botilbud skal anvendes til de allersvageste borgere**
 - Der tilbydes kun botilbud til de allersvageste borgere
- **Socialområdet skal være den fleksible part og frigøre sig fra mursten i det omfang, det kan lade sig gøre**
 - Det er tilbuddet der skal tilpasse sig borgerens behov – ikke omvendt
- **Vi skal primært anvende interne pladser i Viborg Kommune**
 - Vores tilbudsvifte skal tilpasse sig, således at de målgrupper vi i dag må tilbyde eksterne pladser i stedet kan få en intern plads
- **Vi skaber rammerne for progression i borgernes udvikling**
 - Borgerne skal udvikle sig og modtage tilbud der tilpasser sig deres funktionsniveau
- **Fra kapacitetsanalyse til kapacitetsstyring**

- Vi styrker den centrale styring af den ledige kapacitet
- **Vi etablerer så store og driftøkonomiske enheder som muligt**
 - Vores tilbud skal være af en sådan størrelse at de er rentable og kan understøtte medarbejderudvikling

Udsatteområdet's tilbud adskiller sig på flere punkter fra de øvrige tilbud på Socialområdet:

- Der findes kun ét tilbud af hver slags i Viborg Kommune, og der er således ikke, som i Socialområdet's udviklingsplan, mulighed for udviklingsprocesser i tværgående "spor"
- Borgerne henvender sig direkte til tilbuddene, når de ønsker hjælp. Der er "visitation i døren", og støtten bevilges således ikke af Socialafdelingen.
- Tilbuddene er landsdækkende, dvs. tilbuddene har pligt til at yde støtte til borgere fra andre kommuner, som selv henvender. I Rusmiddelcentret gælder denne forpligtelse dog kun i forhold til ambulans alkoholbehandling. At Viborg Kommune på den måde bidrager til en landsdækkende indsats for hjemløse og voldsramte kvinder og børn godtgøres gennem en 50% refusion fra staten af driftsudgifterne til forsorgshjemmet og krisecentret.

På den baggrund er det besluttet at udarbejde særskilte udviklingsplaner for de udsatteområdet's tre centre - krisecenter, forsorgscenter og rusmiddelcenter. De tre udviklingsplaner præsenteres neden for, i nævnte rækkefølge.

Udviklingsplan for Viborg Krisecenter 2017-2018.

1. Baggrund

Med denne udviklingsplan vil Viborg Krisecenter styrke centrets faglige indsats, med udgangspunkt i socialpolitikens temaer om mestring og netværk. Det skal øge den langvarige effekt af krisecentrets indsatser. Samtidig adresserer udviklingsplanen de to forhold, at Viborg Krisecenter oplever stor efterspørgsel på centrets ydelser og et der af følgende pres på centrets ressourcer, samt at der i forbindelse med flytningen til Lavendelvej er sket en kapacitetsudvidelse uden at krisecentret er tilført tilsvarende ressourcer.

Tilsammen gør de forhold det nødvendigt at krisecentret udvikler nye måder at arbejde på, så kvalitet i og effekt af indsatsen for borgerne optimeres gennem en mere effektiv ressourceudnyttelse.

2. Formål

Udviklingsplanens fokus på socialpolitikens temaer og mestring og netværk har til formål at sikre de kvinder, som opholder sig på Viborg Krisecenter et liv uden vold – hele livet.

Man ved, at kvindernes viden om og indsigt i vold og voldens konsekvenser er afgørende for hvordan de skaber sammenhæng og mestrer deres fremtidige liv.

Krisecentret har i 2015 deltaget i en effekt- og trivselsmåling for 6 kriscentre i Midtjylland, som viser, at ca. 60 % af de kvinder, der har haft ophold på Viborg Krisecenter vurderer, at de i høj grad har opnået viden om vold og dens konsekvenser i løbet af deres ophold. Ved at styrke krisecentrets indsats i forhold til kvindernes viden om vold og dens konsekvenser forventes en øget langvarig effekt af krisecentrets indsats.

3. Tiltag i udviklingsplanen

3.1 Undervisningsforløb

For at styrke krisecentrets indsats i forhold til kvindernes viden om vold og dens konsekvenser vil krisecentret iværksætte et undervisningsforløb for kvinderne, mens de opholder sig på krisecentret. Forløbet skal strække sig over 4 – 5 undervisningsgange med 1 session/uge. Det bliver et rullende forløb, således at kvinderne kan deltage flere gange hvis de har behov for det.

Indholdsmæssigt vil kvinderne arbejde med følgende temaer:

- Hvad er vold og hvordan påvirker volden egne opfattelser, mønstre og handlinger?
- Hvordan passer jeg på mig selv, så partnervold undgås i fremtiden?
- Parforholdets udfordringer og glæder.
- Hvordan påvirker det børn at vokse op med vold?
- Forskelligt relevant lovstof – hvor går jeg hen med hvad?

Omlægningen fra individuel støtte til gruppebaserede undervisningsforløb sker med følgende mål:

- At anvende krisecentrets ressourcer så effektivt som muligt.
- At understøtte kvinderne i at opbygge netværk på tværs.
- At give kvinderne mulighed for sparring/spejling med andre i samme situation. Der vil være fokus på at give hinanden tid og rum.
- At give kvinderne en forståelsesramme til videre arbejde med egne udfordringer. Dette kan tages med videre i det individuelle arbejde sammen med kvindernes kontaktpersoner.
- At kvinderne får et mere ensartet tilbud, hvor det sikres at alle får samme grundvilkår at arbejde videre ud fra.

3.1. Mæglingstilbud

For at yde en forebyggende indsats til par i konfliktfyldte og voldelige relationer, har Socialområdet (Viborg Kommune) indgået et samarbejde med Viborg Krisecenter om at tilbyde mægling til par. Mæglingstilbuddet har til formål at tilbyde tidlig støtte og vejledning til par, med henblik på at nedtrappe konfliktniveauet og undgå situationer, hvor familier splittes og ophold på krisecenter er den eneste udvej. Tilbuddet er målrettet såvel fysisk som psykisk vold, og anerkender at såvel mænd som kvinder kan være den voldelige part i et forhold.

Forud for samarbejdet om mæglingstilbuddet, har Viborg Krisecenter udviklet centrets medarbejderkompetencer, således at Krisecentret har en medarbejder med både de fornødne mæglingsfaglige kompetencer, samt viden om og erfaring med målgruppen og vold.

Mæglingstilbuddet er et selvstændigt tilbud til bredere målgruppe end krisecentrets og ydes ikke efter servicelovens krisecenter-paragraf (§ 109). Tilbuddet er derfor ikke en del af selve krisecenterindsatsen, men en selvstændigt indsats, som krisecentret er med til at udvikle og afprøve.

4. Borgernære forandringer

Undervisningsforløbene vil medføre en ændring i den måde, hvorpå den enkelte kvinde støttes i arbejdet med voldens betydning og konsekvenser. Ændringen betyder, at individuelle samtaler, hvor der arbejdes med temaet i individuelle rum, frem over omdannes til gruppeforløb.

5. Arbejdsgrupper og implementering

Udviklingsplanens tiltag er drøftet på et personalemøde, hvor der blev opnået enighed om, at et undervisningsforløb forventes at styrke kvindernes viden om volden og dens konsekvenser. Desuden vil det effektivisere arbejdsgangen for personalet.

For at implementere tiltaget nedsættes 2 arbejdsgrupper:

- Gruppe 1 består af tre medarbejdere hvis primære arbejdsopgave er i forhold til kvinder med ophold på krisecentret. Denne gruppe udarbejder et oplæg til fælles drøftelse af de enkelte undervisningssessioners indhold.

- Gruppe 2 består af 2 medarbejdere hvis primære arbejdsopgave er i forhold til børnene på krisecentret. Denne gruppe arbejder med et oplæg til fælles drøftelse af indholdet i den undervisningssession hvor fokus er på voldens betydning i et børneliv.

Ovenstående 2 oplæg drøftes i den samlede personalegruppe, og det endelige resultat besluttet. Herefter startes undervisningsforløbene, forventet omkring april 2017.

Tiltaget evalueres efter ½ og 1 år, hvor der er mulighed for justeringer. Kvinderne inddrages i evalueringen ved at give feedback efter hvert forløb. Disse input indgår i personalets samlede vurdering.

Udviklingsplan for Forsorgscenter Viborg 2017-2018

1. Baggrund

Forsorgscenter Viborgs udviklingsplan tager sit afsæt i strategien for 'Fremtidens Forsorgsindsats' i Viborg Kommune, som blev godkendt af det daværende socialudvalg i efteråret 2013. Med tiltagene om Fremtidens Forsorgsindsats tog man de første skridt i forhold til at implementere den nyeste viden om bekæmpelse af hjemløshed – principperne om Housing First - i kommunens samlede forsorgsindsats.

Housing First-principperne er fortsat centrale i forsorgsindsatsens indsatser for hjemløse. Det er dog gennem de seneste års arbejde med at implementere principperne blevet stadig mere klart, at med implementering af principperne i selve forsorgsindsatsen, er arbejdet kun halvt fulendt. En effektiv indsats for hjemløse forudsætter en bred vifte af indsatser fra både forsorgscentret og en række samarbejdspartnere i og uden for den kommunale forvaltning.

Forsorgscenter Viborgs udviklingsplan er derfor helt i tråd med Strategiplan for Job & Velfærd 2016-2017. Forsorgscentrets udviklingsplan deler strategiplanens målsætning om at sikre en helhedsorienteret og velkoordineret opgaveløsning i et tæt samarbejde med borgeren. Det fordrer en stærk, tværgående sammenhængskraft på tværs i Socialområdet, på tværs af Job & Velfærd og øvrige forvaltninger, samt ikke mindst i samarbejdet med borgeren. Det er en forudsætning for at lykkes med kerneopgaven; *at samarbejde med borgeren om et selvstændigt, meningsfuldt og aktivt liv – hele livet*, og det er en forudsætning for at bekæmpe den stigende hjemløshed, som ses på landsplan.

2. Formål

Udviklingsplanen har til formål at sætte retning for det videre arbejde med implementering af Housing First i forsorgsindsatsen. Udviklingen har desuden til formål at understøtte implementeringen af Viborg Kommunes socialpolitik i forsorgsindsatsen – især socialpolitikens temaer om mestring og mødet mellem borger og kommune. Endelig har udviklingsplanen til formål at sikre en effektiv ressourceudnyttelse, gennem en omlægning af indsatsen fra daglige serviceydelser til evidensbaseret pædagogisk støtte og et øget fokus på at skabe rammer for progression i borgernes udvikling.

3. Tiltag i udviklingsplanen

Forsorgscenter Viborgs udviklingsplan indeholder tre overordnede tiltag, som beskrives her under:

- Fortsat implementering og udbredelse af Housing First
- Ombygning af forsorgshjemmet Vibohøj
- Udvikling af samarbejdet med myndighedsafdelinger i Viborg Kommune

3.1 Fortsat implementering og udbredelse af Housing First

Forsorgscenter Viborg har deltaget i Det nationale forskningscenter for velfærds (SFI) Housing First-projekter siden 2008. I Viborg Kommune har Housing First indtil videre alene været afprøvet og forankret på forsorgshjemmet Vibohøj, hvor støtten til borgerne gives med hjemmel i servicelovens § 110.

Housing First-princippet bryder med den almindelige praksis på området, "Treatment First", også kaldet "trappetrinsmodellen". I trappetrinsmodellen forudsættes det, at borgeren inden indflytning i egen bolig skal træne og indøve hensigtsmæssige praktiske og sociale færdigheder. Typisk stilles der samtidigt krav om at borgeren indgår i psykiatrisk behandling eller misbrugsbehandling. Træningen foregår i udslusningsboliger og lign. og forventes gennemført som forudsætning for, at borgeren kan tilbydes egen bolig.

Med "Housing First"-princippet stilles ikke krav til borgernes formåen. Den private bolig tildeles hurtigst muligt, sammen med den støtte som er nødvendig for at fastholde boligen, fordi en stabil boligsituation ses som en forudsætning for at de øvrige sociale indsatser får varig effekt. Forud for indflytning har borgeren alene indvilget i at indgå i et konstruktivt samarbejde om at udrede og modtage hensigtsmæssig støtte. Den konkrete social støtte og træning aftales først endeligt med borgeren i forbindelse med indflytningen og justeres efterfølgende løbende.

SFI's landsdækkende evalueringsprojekt peger på, at netop denne praksis medvirker til at flere borgere lykkes med at opnå og fastholde et liv i egen bolig. Dermed reduceres såvel antallet af hjemløse som de samlede omkostninger til støtte af socialt udsatte borgere.

Med støtte fra Socialstyrelsen vil Forsorgscenter Viborg fortsætte udviklingen af en Housing First-baseret indsats for hjemløse, både under og efter endt ophold på Vibohøj. Ét scenarie for denne udvikling hænger tæt sammen med udviklingsplanens tiltag vedrørende ombygning af forsorgshjemmet Vibohøj. Et andet scenarie for udviklingen af Housing First baserede indsatserne indebærer en investering i en udbredelse af Housing First principperne til den støtte som gives til borgere som er i risiko for hjemløshed, dvs. borgere som gives bostøtte med hjemmel i servicelovens § 85.

Forsorgscenter Viborg har arbejdet med to forskellige scenarier for yderligere implementering af Housing First:

- Scenarie 1:

Den kommende ombygning og renovering af Vibohøj, som beskrives neden for i afsnit 3.2, vil muliggøre en omlægning af den støtte, som borgerne får under ophold på Vibohøj (beskrives nærmere i afsnit 4). Ombygningen og omlægningen forventes at skabe grundlag for, at personaleressourcerne i højere grad koncentrerer om relevant udrednings- og udviklingsarbejde i overensstemmelse med "Housing First"-principper og -metoder. Det betyder, at den reducerede praktiske hjælp til borgerne forventes at frigive (om end begrænsede) ressourcer til en mere omfattende pædagogisk indsats, med øget fokus på at opnå og fastholde egen bolig.

- Scenarie 2:

Der er evidens for at Housing First-indsatser skaber besparelser i samarbejdende systemer. SFI's evalueringsrapporter om Hjemløsestrategien og Housing First argumenterer således for, at en forøget ressourceanvendelse til Housing First-baseret bostøtte såvel samfundsøkonomisk som menneskeligt er en god ide.

Besparelserne opstår primært ved reduceret behov for psykiatriske botilbud – men også mindre besparelser som følge af en mindre beskæftigelseseffekt, reduceret kriminalitet, reduceret misbrug og færre sundhedsudgifter.

Det er nærliggende, at ressourcerne til investering i Housing First findes inden for de områder, som høster besparelserne. Dette forudsætter et bredt samarbejde på tværs af de kommunale sektorer og afdelinger.

Forsorgscenter Viborg ønsker at understøtte et udviklingsarbejde, som skaber grundlag for, at alle borgere i risiko for at blive hjemløse i fremtiden kan visiteres til hjælp i henhold til Housing First-principperne. Forsorgscenter Viborg anbefaler derfor at Housing First organisatorisk også forankres inden for §85 bostøtte området.

Implementering af Housing First i §85-bostøtten kunne imødegå den generelt stigende hjemløshed.

Organiseringen af bostøtteområdet bør tilpasses således, at det udvidede Housing First tilbud på ideel vis kan bygge videre på de erfaringer vi på Udsatteområdet har høstet ved at have deltaget i SFI's evalueringsprojekt siden 2008.

Konkret forslag om implementering af Housing First i bostøtteindsatsen til udsatte.

Det kan være svært at forudsige præcist hvor stort et antal Housing First-forløb Viborg kommune ideelt bør kunne tilbyde. Et realistisk bud kunne være, at der i henhold til servicelovens §85 (om bostøtte) bør kunne visiteres ca. 20 borgere til støtte i henhold til Housing First-metoderne CTI og ICM (sidstnævnte implementeres senere).

Målgruppen bør være (unge) borgere, hvor der er betydelig risiko for fremtidig hjemløshed på grund af misbrug, psykiatrisk lidelse, socialt/økonomisk kaos eller andre former for udsathed.

I henhold til SFI's anbefalede metoder for Housing First, vil Housing First til 20 borgere forudsætte en investering på ca. 1 mio. kr. I henhold til SFI's samfundsøkonomiske analyse¹ vil en indsats det følgende år udløse en gevinst på ca. 380.000kr.

Investeringsbehovet skyldes, at Housing First forudsætter en mere massiv bostøtteindsats i starten af Housing First-bostøtteforløbene, end der sædvanligvis ydes i bostøtteforløb inden for Handicap og Psykiatri. Det skyldes at:

- Målgruppen for Housing First-indsatsen har alle en individuel historie med dårlige erfaringer med samarbejde med 'systemet'. Det kræver en massiv og vedvarende indsats at få vendt målgruppens mistillid til tillid og få skabt den pædagogiske alliance som gør det muligt for bostøttemedarbejderne at få indsigt i borgerens konkrete problemstillinger og derefter få lov til at byde ind med konkret hjælp.
- Housing First-principperne stiller ikke krav til borgernes formåen inden de flytter i egen bolig, fordi en stabil boligsituation ses som en forudsætning for at de øvrige sociale indsatser får varig effekt. Det betyder til gengæld, at der fortsat er behov for en massiv og vedvarende indsats når borgeren er flyttet i egen bolig, for at borgeren får og tager imod de øvrige sociale indsatser i forhold til helbred, misbrug, job og lignende.

¹ SFI: Samfundsøkonomisk analyse af metoder- Hjemløsestrategien tabel 6.5 –side 23

3.2 Ombygning af Vibohøj

Som en del af startegien om Fremtidens Forsorgsindsats blev det besluttet at gennemføre en faseopdelt renovering/ombygning af Vibohøj, med det formål at skabe sammenhæng mellem Vibohøjs faglige indsats og fysiske rammer. Ombygningens fase 1 er gennemført. En arbejdsgruppe er aktuelt i gang med at planlægge ombygningen/renoveringens fase 2 og 3, i samarbejde med arkitekter fra Ejendomme & Energi

Som nævnt ovenfor skal et ombygget Vibohøj understøtte forsorgshjemmets arbejde med borgernes mestringssevne i forhold til det at opnå og fastholde en egen bolig. Til forskel fra den nuværende "totalinstitution", hvor den enkelte borger ikke selv har ansvar for at klare de praktiske opgaver i dagligdagen, skal et ombygget Vibohøj indrettes så borgerne – i tråd med socialpolitikken – selv skal varetage de opgaver, de kan.

De renoverede bygninger forventes at blive indrettet således, at borgeren har mulighed for selv at udføre de praktiske opgaver, de har forudsætninger for. Byggeriet forventes dernæst at resultere i, at alle boliger udgør en selvstændig enhed med egen indgang direkte fra det fri. Herved kan den enkelte bolig i langt højere grad anvendes fleksibelt. Indretningen reducerer dernæst kravet til den enkelte borgers forudsætninger for uden støtte at kunne indgå i et socialt fællesskab. Den enkelte bolig bør kunne bruges såvel til stabiliseringsophold som til midlertidig overnatning for hjemløse som har ønske og behov for at blive skærmet.

Den service og støtte borgeren tilbydes efter ombygningen sidestilles i fremtiden med den støtte og service, borgeren kan forvente at blive visiteret til efter udflytning til egen bolig.

Når der ikke pr automatik tilbydes hjælp på grund af bygningernes faciliteter og indretning bliver det under opholdet muligt at afdække borgerens behov for hjælp i dagligdagen under realistiske forhold.

Planlægningen af ombygning/renovering gennemføres i 2017, med henblik på at byggeriet forventes afsluttet primo 2019.

3.3 Formaliseret udredningsarbejde.

Forsorgscenter Viborg ønsker at indgå i et udviklingsarbejde med henblik på at etablere et formaliseret samarbejde med kommunens myndighedsafdelinger inden for socialområdet. Vi ønsker en klar rollefordeling om en systematisk udredningsindsats, som ved rationel ressourceudnyttelse hurtigt skaber et (bedre) kvalificeret beslutningsgrundlag for visitation til hensigtsmæssig og relevant støtte, herunder beskrivelse af de nødvendige ressourcer for at løse opgaven.

3.4 Tidsperspektiv

Den endelige udmøntning af udviklingen af den faglige indsats – herunder en omlægning af den udredning og service som konkret tilbydes - er i høj grad afhængig af ombygning/renovering af Vibohøj. I alt væsentligt er de faglige forudsætninger til stede – men de konkrete erfaringer begrænsede.

Planlægningen af ombygning/renovering gennemføres i 2017, med henblik på at byggeriet forventes afsluttet primo 2019.

3.5 Målsætninger

Forsorgscenter Viborg har opsat følgende målsætninger for udviklingsplanen:

- At ombygning/ renovering er afsluttet i 2019
- At der i samarbejde med myndighed udarbejdes SEL §141- handleplaner for 90 % af borgere med ophold på Vibohøj inden for 1 måned efter indskrivning på Vibohøj
- At antallet af borgere fra Viborg kommune, som genindskrives på Vibohøj stagnerer eller falder.
- At den stigende hjemløshed på landsplan ikke resulterer i, at flere borgere fra Viborg indskrives på forsorgshjem.

4. Borgernære forandringer

For borgere med ophold på Vibohøj sker der forandringer i forhold til de praktiske ydelser, som de i dag modtager på Vibohøj, eksempelvis i forhold til sengelinned, vask og kost. I dag tilbydes disse praktiske ydelser pr automatik. Fremover vil disse blive tilbudt efter en konkret individuel vurdering.

Helt konkret udfases den tvungne ”kantineordning”, så borgerne frem over kan vælge at købe mad på Vibohøj.

Forandringerne i forhold til de praktiske ydelser gennemføres i takt med at ombygning og renoveringen færdiggøres.

På et mere overordnet plan vil der ske en forandring i medarbejdernes tilgang til borgerne: borgerne vil frem over blive mødt med en konkret forventning om at samarbejde om den nødvendige udredning. F.eks. forventes borgeren at møde til aftalte tider og være motiveret til at modtage den nødvendige støtte, hjælp og træning. Herunder skabe en struktur i dagligdagen, som muliggør samarbejde.

I henhold til Housing First-principperne vil borgerne i fremtiden ikke pr. automatik blive mødt med krav om afholdenhed.

4.1 Organisering

Alle indsatser i Forsorgscenter-regi tilrettelægges frem over med inspiration fra Housing First-principperne og de tilknyttede manualbaserede metoder:

1. En udredningsfase hvor der etableres en bæredygtig kontakt mellem forsorgsmedarbejderen og den enkelte borger, som i samarbejde afdækker, hvilken støtte der er relevant og ønsket. Formålet med støtten formuleres om muligt som ”smarte mål” Denne fase er intensiv og ressourcekrævende.
2. En arbejdsfase hvor borgeren modtager den aftalte støtte. Der evalueres løbende i forhold til målsætningen – og støttens intensitet justeres fortløbende, idet støttebehovet i denne periode kan variere meget.
3. En afslutningsfase hvor støtten afvikles i takt med, at de opstillede mål nås. Denne fase er ikke intensiv – men det er vigtigt at støtten, f.eks. i forbindelse med tilbagefald, hurtigt kan intensiveres for en korterevarende periode.

Forsorgscentret er reorganiseret som en teambaseret organisation. Vi evaluerer fortløbende på vores ”nye organisation”, tilpasser og justerer således, at der for den enkelte borger er færrest mulige personskift i den personkreds, som hjælper borgeren.

Det er ønsket, at samarbejdet med kommunens myndighedsafdelinger tilsvarende løbende kan justeres, således at både borgeren og forsorgsmedarbejderen skulle forholde sig til en begrænset personkreds.

5. Arbejdsgrupper og implementering

Implementering af udviklingsplanen er forankret i Lokal MED for Forsorgscenter Viborg, hvor lederen af Forsorgscenter Viborg er formand.

Af Lokal MED nedsættes ad hoc konkrete arbejdsgrupper. Arbejdsgrupperne referer til lederen af forsorgscentret.

Udviklingsplan for Rusmiddelcenter Viborg 2017-2018.

1. Baggrund

Rusmiddelcenter Viborg er et frivilligt tilbud til alle borgere i Viborg Kommune som er over 18 år, og ønsker en forandring i forhold til deres rusmiddelbrug. Umiddelbart er der to hovedmålgrupper:

- Borgere som søger behandling for alkoholmisbrug
- Borgere som søger behandling for stofmisbrug

I begge hovedmålgrupper ses stor kompleksitet. Der er, både i stof- og alkoholbehandlingen, en overvejende grad af borgere med kontakt til kriminalforsorgen og borgere med dobbeltdiagnoser.

Rusmiddelcenter Viborgs kerneopgave er at tilbyde borgere i Viborg Kommune behandling for deres misbrug.

Rusmiddelcenter Viborg har en række økonomiske udfordringer. Rusmiddelcentret har derfor i efteråret 2016 gennemført en analyseproces, med det formål at få beskrevet hele Rusmiddelcentrets arbejdsopgaver herunder processer og lovgivningsmæssige forpligtelser. Processen skulle synliggøre, om der er afsat de rette midler til varetagelse af opgaven samt belyse effekten af indsatsen.

Rusmiddelcentrets udviklingsplan skal ses som en forlængelse af processen i efteråret 2016. Endvidere skal Rusmiddelcenter Viborgs udviklingsplan ses som en praktisk udmøntning af socialpolitikens temaer om især mestring og netværk. Endelig er udviklingsplanens fokus på samarbejdet med eksterne og interne aktører i tråd med de intentioner om øget sammenhængskraft, som fremgår af strategiplanen for Job & velfærd.

2. Formål

Formålet med udviklingsplanen er at arbejde struktureret med en forsat videreudvikling af behandlingen på Rusmiddelcenter Viborg. Med denne udviklingsplan vil rusmiddelcentret udvikle og effektivisere rusmiddelbehandlingen med udgangspunkt i princippet om at anvende den mindst indgribende indsats, samtidig med at der ydes en helhedsorienteret og velkoordineret opgaveløsning i et tæt samarbejde med borgeren. Dette for at kunne give borgere den bedste behandling inden for de givne ressourcemæssige rammer.

3. Tiltag i udviklingsplanen

Rusmiddelcenter Viborgs udviklingsplan er gældende i 2017-2018. Dele af udviklingsplanen er igangsat – her er fokus primært på fastholdelse af udviklingen. Fælles for udviklingspunkterne, er at de har et sigte på at kvalificere behandlingen yderligere, enten igennem direkte tiltag som borgeren vil møde på Rusmiddelcentret, eller igennem understøttende tiltag, som vil kvalificere det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde.

3.1 Forsat udvikling og kvalificering af den helhedsorienterede behandling

Formål: At borgeren opnår et reduceret forbrug, eller alkohol/stoffrihed, hvor vi har fokus på den ambulante og derfor nære behandling for borgeren.

Misbruget er hovedsageligt et symptom på multiple problemstillinger. Det er derfor nødvendigt at behandle de bagvedliggende årsager til at misbruget er startet, i tæt samarbejde med de øvrige professionelle i borgersagerne.

Rusmiddelcenter Viborg skal kunne udbyde en bred variation af ydelser, som kan imødekomme disse bagvedliggende årsager. Dette gøres igennem en faglig vurdering, sammen med borgeren i forbindelse med den individuelt udarbejdede behandlingsplan. Dette gøres samtidig med et fortsat fokus på sammenhæng mellem de konkrete ydelser, rusmiddelcentrets kerneopgave og fokus på ydelsernes effekter.

Borgere i behandling på Rusmiddelcenter Viborg tilbydes altid kognitiv behandling. Der ud over tilbydes:

- **Mindfulness:** Kan hjælpe borgerne til at anerkende og forholde sig hensigtsmæssigt til ubehag (fysisk, kognitivt og følelsesmæssigt) og andre triggere og blive opmærksomme på egne vanemønstre frem for automatisk at række ud efter noget, der dulmer eller forstærker en oplevelse. Den kan give forøget opmærksomhed på indre og ydre udlødere af højrisikosituationer og fremme hensigtsmæssige livsstilsændringer.
- **Coaching:** Coaching er et tilbud til de borgere i misbrugsbehandling, som er klar til at arbejde målrettet hen imod deres specifikke ønsker og drømme. De har indsigt i deres egne begrænsninger og kan gøre brug af egne ressourcer, evner og erfaringer til at sætte handling bag sine ønsker.
- **Parterapi:** et tilbud til de borgere som er opvokset i eksempelvis dysfunktionelle familier med misbrug, vold, kriminalitet, seksuelle overgreb – enten af dem selv, eller deres forældre. Det er endvidere et tilbud til dem som har været udsat for (omsorgs)svigt i mere eller mindre grad, og mangler sunde rollemønstre.
- **Seksualvejledning:** Livet i misbrug kan have medført prostitution, voldtægt, seksuelle overgreb, seksuel udnyttelse, fortrængning af egen seksualitet og/eller bivirkninger af medicinsk behandling fx antidepressivt, psykofarmaka eller substitutionsbehandling.
- **Psykoterapi:** Individuelt eller i gruppe hvor der er mulighed for borgeren at arbejde med en psykoterapeut med viden om misbrug, om emner som er dukket op i misbrugsforløbet og som kræver en terapeutisk indsats, for at bearbejde bagvedliggende årsager til misbrug.
- **Understøttende behandling – NADA:** NADA understøtter den sociale misbrugsbehandling. NADA kan afhjælpe eller lindre en række symptomer som abstinenssymptomer, angst, alkohol- og stoftrang, søvnbesvær, fysisk og psykisk uro, irritabilitet og koncentrationsbesvær.
- **Den familieorienteret alkoholbehandling:** inddragelse af hele familien i samtaleforløb i et tværfagligt samarbejde med terapeut fra Dagbehandlingen under familie- og rådgivningen.

Rusmiddelcentret har gennem de seneste år gennemført en omlægning af indsatserne i retning af øget ambulant behandling og reduceret døgnbehandling, herunder reduktion både i antal borgere som får døgnbehandling og reduktion af døgnbehandlingstiden. Det er lykkedes på baggrund af personalets faglige kompetencer, der er udviklet gennem de sidste år i forhold til efter- og videreuddannelse. Udfordringen er at fastholde døgnbehandlingsniveauet de næste år, på grund af den stigende tilgang og øget kompleksitet hos borgerne der henvender sig. Det stiller krav om fortsat udvikling af den ambulante behandling.

Der ud over vil rusmiddelcentret have fokus på visitationen til den ambulante behandling og borgernes motivation til at indgå i behandlingen, således at ressourcerne fortrinsvis anvendes på de borgere, som er motiverede for behandling. Dette dog under hensyntagen til den lovfæstede behandlingsgaranti, hvor det er et lovkrav at der tilbydes behandling til alle der søger (uanset om deres motivation ligger højt eller lavt).

3.2 Fokus på behandling til borgere med ikke diagnosticeret psykiske eller kognitive funktionsnedsættelser

Formål: En mere kvalificeret indsats til en voksende gruppe af borgere med psykiske funktionsnedsættelser.

- Trods et godt samarbejde med psykiatrien i Region Midt, er det ofte svært for borgerne at opsøge og fastholde et udredningsforløb. En stor del af vores indskrevne borgere er ofte ikke diagnosticeret – på trods af at de fremstår med tydelige psykiatriske problemstillinger.
- En psykiatrisk lægekonsulent vil kunne yde sparring til personalet, og yde konsultation til borgere som ikke er i kontakt med psykiatrien. Personalet på Rusmiddelcenter Viborg, kan via den psykiatriske lægekonsulent informere samarbejdspartnere, og herigennem kvalificere den koordinerede indsats sammen med relevante tværfaglige samarbejdspartnere.

3.3 Implementering af effektmåling på Rusmiddelcenter Viborg

Formål: At fortsætte udviklingen og effektiviseringen af behandlingen af borgere med misbrug.

Efter analyseprocessen i efteråret 2016, er der opstillet følgende effektmål for behandlingen:

Tema	Mål
Substitutionsbehandlingen/skadesreduktion for borgere i substitutionsbehandling	At borgeren opnår en bedring i livskvalitet, eller ikke oplever forringelse i livskvalitet
Medicinsk behandling for opiatmisbrug	At fastholde 50% af de indskrevne borgere i substitutionsbehandling, ordineres buprenorfin frem for Metadon.
Færdigbehandlede i stofmisbrugsbehandling	At borgerne opnår en bedring på følgende parametre: <i>Alkohol/stofforbrug, kriminalitet, job, økonomi, familieforhold, psykisk og somatisk helbredstilstand.</i>
Stoffri døgnbehandling	At 50% af de borgere som påbegynder primær behandling, gennemfører det visiterede behandlingsforløb
Udeblivelser i stofbehandling	Som minimum fastholde 2016 niveauet for udeblivelser på 29 %, med fokus på overgange fra intro til afklaringsforløb, fra afklaring til behandlingsforløb. Dette for forsat at forbedre og udvikle de eksisterende tilbud, så det sikres at så få borgere som muligt falder fra.
Ambulante samtaler i alkoholbehandlingen	1. At borgeren opnår et alkoholfrit liv, eller oplever en forandring/reduktion i forhold til sin målsætning. 2. At borgere henvises til relevant udredning/afklaring/behandling i andet regi.
Færdigbehandlede i alkoholbehandling	At borgerne opnår en bedring på flere områder af sit liv i henhold til sin målsætning.
Alkohol døgnbehandling	At 50% gennemfører.
Udskrivelser i alkoholbehandlingen	At holde fokus på overgange fra råd og vejledning til intro, fra intro til afklaring, og fra afklaring til forløb.
Medicinsk behandling i alkoholbehandlingen	At have fokus på, hvor mange vi har i antabusbehandling, samt hvor længe – med henblik på en senere

	undersøgelse af, om kortere forløb med antabus har samme effekt som lange forløb
Familieorienteret alkoholbehandling	At opnå kontakt til 20 familier på årsbasis

3.4 Øge og fastholde samarbejdet med eksterne og interne aktører, samt kvalificere kendskabet til Rusmiddelcentret og vores tilbud, for at bedre en helhedsorienteret indsats.

Formål: Vi ønsker at dele vores ekspertise for at opkvalificere vores samarbejdspartnere. Dette så samarbejdspartnerne hurtigere og mere effektivt kan hjælpe borgerne videre i at kunne tage ansvaret for deres eget liv, og blive mere eller helt selvhjulpne.

- Rusmiddelcenter Viborg besidder en stor viden om rusmidler, som forskellige samarbejdspartnere kontinuerligt efterspørger. Efterspørgslen omhandler blandt andet opkvalificering om rusmidler, misbrug og behandling, - men også rådgivning og vejledning omkring misbrug, og problematikker som ofte hænger sammen med misbrug.
- Kvalificering af samarbejdende med praksislægerne, samt deres sundhedsfaglige personale, igennem halvårslige samarbejds møder på Rusmiddelcenter Viborg. Herigennem kan samarbejdet styrkes samtidig med en bedre mulighed for at kunne mindske lægeordineret afhængighed.
- Kvalificering af det organisatoriske samarbejde med interne og eksterne samarbejdspartnere igennem et mere åbent Rusmiddelcenter, som 2 gange om året inviterer til åbent hus. På denne måde kan vi efterkomme forespørgsler fra vores samarbejdspartnere - samt opkvalificere vores samarbejdspartneres viden om Rusmiddelcenter Viborgs aktuelle tilbud.
- Styrkelse af de daglige samarbejdsrelationer med fx Ungdomsuddannelserne og Jobcentret, med afsæt i TULU.
- Styrkelse af samarbejdet med Sundhedscenteret i Viborg, med et forebyggende perspektiv i forhold til brugen af euforiserende stoffer og alkohol.
- Mere inddragelse, og opmærksomhed på de eksisterende frivillige foreninger, så borgerne bliver geninddraget i samfundet efter endt behandling.
- Samarbejde med Regionernes Familieambulatorier, i forhold til en styrkelse af indsatsen for at forebygge medførte rusmiddelskader hos børn.
- Fortsat udvikle på det allerede formaliserede samarbejde med fx Forsorgscenter Viborg, Kriminalforsorgen, Regionspsykiatrien, Ungeindsatsen og Familieafdelingen.

3.5 Mere fleksibel behandling – tæt på borgerens hverdag

Formål: Behandling er ikke kun noget som foregår på RCV, men også den forandring som borgeren skal skabe i deres hverdag.

- Med TULU tilbuddet, ønsker vi at komme ud til elever, og ansatte på de forskellige ungdomsuddannelser i Viborg Kommune. Tilbuddet vil blive sammensat individuelt, i forhold til hvilke behov det enkelte uddannelsessted ønsker. Kan variere fra tilbud om anonyme samtaler sammen med eleverne, til opkvalificering af personalet.
- Vi ønsker at udvikle og implementere velfærdsteknologi i behandlings arbejdet. Rusmiddelcenter Viborg ønsker en platform, (evt. i form af en app) som imødekommer borgerens behov om at have behandlingen ved hånden, og samtidigt er et udviklingsredskab, der gør behandling muligt uden for vores matrikel og uden for faste åbningstider.

4. Implementering

Der er udarbejdet følgende plan for implementeringsprocessen:

Tiltag i processen	2017	2018	Tovholder
Forsat udvikling og kvalificering af den helhedsorienterede behandling	Påbegyndt januar	Evaluering januar	Alkohol- Stof- og ambulatorieteams
Fokus på behandling til borgere med ikke diagnosticeret psykiske eller kognitive funktionsnedsættelser	Påbegyndt januar Evaluering september		Afdelingsleder samt repræsentant fra Stofteamet
Implementering af effektmåling på Rusmiddelcenter Viborg	Nedsættelse af arbejdsgruppe april, hvor systemer til håndtering af indhentelse af data drøftes	Forventet effektmåling og evaluering af metodetilgange i maj og november	Afdelingsleder samt Alkohol- Stof- og ambulatorieteams
Kvalificering af samarbejdende med praksislægerne, samt deres sundhedsfaglige personale	Første arrangement i september		En repræsentant fra hvert team
Kvalificering af samarbejdet med interne og eksterne samarbejdspartnere	Første arrangement i oktober		En repræsentant fra hvert team
Styrkelse af samarbejdet med Sundhedscenteret	Påbegyndt i 2016. Opfølgning kvartalsmæssigt		Afdelingsleder samt repræsentant fra Stofteamet
Mere inddragelse, og opmærksomhed på de eksisterende frivillige foreninger	Juni		Afdelingsleder
Samarbejde med Regionernes Familieambulatorier	Påbegyndt i marts 2017		En repræsentant fra Stofteamet
TULU tilbuddet	Påbegyndt ultimo 2016 Opstart forventes i 1. kvartal af 2017		Stofteamet
Velfærdsteknologi i behandlings arbejdet	Oktober		Afdelingsleder samt repræsentant fra Stofteamet